

ovim našim prostorima. Bez obzira na napredak medicinske znanosti i medicinske tehnologije, spoznaje kojima danas raspolažemo, a koje su u to vreme bile nedostižne, našim prethodnicima i medicinskim pionirima dugujemo punu zahvalnost i poštovanje za hrabrost, odvažnost, znanje i ljubav za svoj narod, jer zahvaljujući čvrstim temeljima koji su tada postavljeni, mi smo mogli dostići savremenu razinu medicine.

Dužan sam kazati, da se posebno i danas sa ponosom prisjećamo pok. prim. dr Rismonda osnivača splitske ginekologije i velikog i priznatog liječnika svoga vremena o čemu svjedoče i prezentirani radovi i funkcije koje je obnašao na tom značajnom skupu kao i u "Jugoslavenskom društvu operativne medicine".

LITERATURA:

¹ Kečkemet D., *Zdravstvo i bolnica u Splitu do II svjetskog rata*. U: 190 godina splitske bolnice. KBC "Firule", 1984, 13. – ² Banović L., *Povijesni pregled razvoja Odjela-Klinike za ženske bolesti i porode u Splitu*. II simpozij iz ginekologije i perinatologije, Zbornik radova, Split, 1989 (u tisku).

Ivo BANOVIĆ

Clinical Centre "Firule", Split

GYNECOLOGICAL THEMES ON THE THIRD PAN-SLAVIC MEDICAL CONGRESS IN SPLIT IN 1930

Key words: *History of Obstetrics and Gynecology; The Third Pan-Slavic Medical Congress*

Short history of gynecology and obstetric and the development of the Gynecological and Obstetrical department in Split is presented and briefly analysed the gynecological themes presented on the Third Pan-Slavic medical congress held in Split in 1930. year.

(Rad je primljen u Uredništvu 20. XII 1990. god.)

Communication

UDC 931:61 / 617.7 / 061.3 / 327 (-81) / 497.1

Vladimir DUGAČKI

Znanstveno društvo za povijest zdravstvene kulture Hrvatske - Zagreb, Zagreb

OFTALMOLOŠKE TEME IZNESENE NA III SVESLAVENSKOM LIJEČNIČKOM KONGRESU U SPLITU 1930. GODINE*

Na III sveslavenskom liječničkom kongresu, održanom 5-8.X 1930. u Splitu, od ukupno 172 iznesena referata, 9 ih je (5,2%) bilo iz područja oftalmologije. Tri su referata bila iz Zagreba, dva iz Velikog Bečkereka (danas Zrenjanina), jedan iz Sarajeva, dva iz Varšave i jedan iz Praga.

Jedna od glavnih kongresnih tema bio je reumatizam, te su dva referata bila posvećena problematici očnih manifestacija u reumatskim bolestima.

Tako je *W. H. Melanowski (Varšava)* referirao o reumatskom iritisu¹. Na osnovi desetogodišnjeg kliničkog materijala Očne klinike u Varšavi, autor je reumatski iritis svrstao u tri oblika: plastični, serofibrinozni i hemoragični. Opisuje klinički nalaz, napose biomikroskopski, predočava patološku anatomiju, raspravlja o patogenezi te daje terapijske smjernice (peroralno salicilati a lokalno atropin, uz potpomoćnu terapiju kao što je aplikacija pijavica na sljepoočice te kutivakcinacija po Paulu).

Jova M. Popović (Veliki Bečkerek) održao je referat pod naslovom "Reumatizam i oko"². Polazeći od činjenice da reumatizam u lokomotornom sustavu atakira zglobne sinovijalne membrane te fascije, tetive i ligamente, a u oku šarenicu, bjeloočnicu i Tenon-ovu kapsulu, autor naglašava histološku sličnost sinovijalne membrane s prednjom površinom šarenice, odnosno sličnost fascija, tetiva i ligamenata sa sklerom i Tenon-ovom kapsulom. Iz toga razvija tezu da reumatske afekcije očnih struktura nisu nužno sekundarna manifestacija reumatske bolesti, već iritis, skleritis i tenonitis mogu nastupiti i kao primarna reumatska oboljenja sa ili bez kasnijih reumatskih pojava na drugim lokacijama.

*Saopšteno na Naučnom skupu "Značaj i uloga III sveslavenskog liječničkog kongresa održanog u Splitu 5-8.X 1930. godine" u Splitu 5.X 1990. godine.

U II sekciji Kongresa, tj. Sekciji za operativnu medicinu, koja je ujedno djelovala kao IV jugoslavenski kongres za operativnu medicinu, održano je 6 referata.

Već spomenuti J. Popović (Veliki Bečkerek) prikazao je vlastitu modifikaciju Meissner-ove punkcije³, koja se poduzima zbog mikroskopskog dijagnostičiranja intraokularnog sarkoma. Naime, Meissner je 1923. god. predložio punkciju subretinalne tekućine zbog citološke analize na stanice sarkoma, ali primjenom njegove metode postoji opasnost diseminacije tumora kroz punkcijski kanal ili opasnost razvoja metastaza dodirnom spojnice punkcijskom iglom. Popović predlaže da se spojnica prethodno odpreparira sa sklere pa se tako bulbus može punktirati direktno kroz skleru, a poslije punkcije da se otvor punkcijskog kanala pokrije malim komadićem organske fascije.

Ante Gardiličić (Zagreb) referirao je o svom novom lijeku protiv trahoma i drugih keratokonjunktivitisa^{4,5}. To je otopina na bazi lužina i klornih preparata, koji liziraju odnosno oksidiraju bjelančevine. Otopina se daje u obliku kapljica ili supkonjunktivalnih injekcija. Isprobavši je najprije na kunićima, zatim na samome sebi a onda na bolesnicima, autor iznosi svoje prve rezultate. Zaključuje da je to dobro antiseptičko sredstvo, koje ne oštećuje rožnicu a može se rabiti kod raznih keratokonjunktivalnih oboljenja, napose kod trahoma, no i kao preventivno sredstvo u dezinfekciji operativnog područja.

Momčilo Vučićević (Sarajevo) referirao je o dijagnostici i terapiji orbitalnog ehinokoka⁶. To je inače rijetko oboljenje i u Bolnici u Sarajevu u 36 godina registrirano je samo 4 slučaja. Lokalni su simptomi nespecifični: cilijarna bol, egzoftalmus, dislokacija bulbusa, motoričke smetnje pokretljivosti bulbusa, ptoza i dr. Dijagnoza se potvrđuje Weinberg-ovom seroreakcijom na ehinokok. Botteri - Casoni-jevom intrakutanom reakcijom, dok je probna punkcija kontraindicirana. Liječenje je isključivo operacijsko-totalna ekstirpacija ehinokokove ciste ili barem parcijalna ekstirpacija s ekskolecijom preostale ciste.

Antoni Wiczorek i Wiktor Kalicinski (Varšava) referirali su o utjecaju iridektomije na cilijarno tijelo⁷. Njihov je rad eksperimentalan: patohistološka analiza na pokusnim životinjama i to rađena 10-og dana poslije operacijskog zahvata, 45-og dana te nakon 3 mjeseca. Autori zaključuju da iridektomija dovodi do edema i parcijalne atrofije cilijarnog tijela.

Vinko Lušić-Matković (Zagreb) referirao je o frakcioniranoj punkciji prednje očne sobice, a Roman Kadlicky (Prag) je održao referat "Ophtalmomyosis interna", no ta dva rada nisam našao tiskanim.

U III sekciji Kongresa, tj. Sekciji za rendgenologiju i radiologiju, koja je ujedno bila i I sastanak Jugoslavenskog društva za rendgenologiju i radiologiju, Vladimir Čavka (Zagreb) referirao je o istraživanju utjecaja rendgenskih zraka različite jačine, propuštanah kroz različite filtere, na oko kunića⁸. Davši najpre kritički pregled literature, on iznosi vlastita zapažanja na 7 kunića. Opisuje prve pojave koje se javljaju na koži i spojnici, zatim pigmentacije na limbusu rožnice i infiltrate s tvorbom površnih krvnih žila, te na leći zamućenja različitog intenziteta sve do totalne katarakte. Opisuje samo patološke kliničke promjene, dok patohistološke analize nije sprovodio.

Prikazavši nove metode, nove lijekove te davši nova objašnjenja, naši su autori Vinko Lušić-Matković, Ante Gardiličić, Vladimir Čavka, Momčilo Vučićević i Jova Popović međunarodnoj medicinskoj javnosti predočili visoku razinu naše tadašnje oftalmološke struke i znanosti. U doba kad nije bilo antibiotika ni kortikosteroidnih preparata, kad u dijagnostici nije bilo ultrazvuka ni kompjuterizirane tomografije, a u terapiji mikrooftalmokirurgije ni lasera, njihova zapažanja i njihovi rezultati čine se još vrednijim.

LITERATURA:

- ¹ Melanowski H. W., *Gosćcowe zapalenie tezcówki*. Treći sveslovenski lekarski kongres u Splitu 5-8 oktobra 1930. Naučni rad kongresa. I knjiga, Sveslovenski lekarski savez, Beograd, 1931, 64-78. - ² Popović M. J., *Reumatizam i oko. (Etiološka analiza)*. Ibid., 79-87. - ³ Isti, Modifikacija Meissner-ove punkcije radi mikroskopskog dijagnostičiranja intraokularne sarkome. Ibid., II knjiga. Sveslovenski lekarski savez, Beograd, 1932, 447-449. - ⁴ Gardiličić A., *Demonstracija slučajeva trahoma, koji su liječeni vlastitom metodom*. Ibid., 445-446. - ⁵ Isti, Novi način liječenja trahoma kao i drugih površnih infekcijskih korneokonjunktivalnih oboljenja. Lij. vjes., Zagreb, 1930, 52, 310-316. - ⁶ Vučićević M., *O dijagnostici i terapiji orbitalnog ehinokoka*. Treći sveslovenski lekarski kongres u Splitu 5-8 oktobra 1930. Naučni rad kongresa. II knjiga. Sveslovenski lekarski savez, Beograd, 1932, 128-137. i Lij. vjes. 1931, 53, 978-985. - ⁷ Wiczorek A., Kalicinski W., *O wptywie irydektomji na ciatko rzeskowe*. Treći sveslovenski lekarski kongres u Splitu 5-8 oktobra 1930. Naučni rad kongresa. II knjiga. Sveslovenski lekarski savez, Beograd, 1932, 438-444. i Lij. vjes., Zagreb, 1931, 53, 5-10. - ⁸ Čavka V., *Utjecaj rentgenskih zraka na oko čovjeka s eksperimentalnom studijom na oku kunića*. Lij. vjes., Zagreb, 1930, 52, 206-213.

Vladimir DUGAČKI

Scientific Society for Health Culture of Croatia - Zagreb, Zagreb

OPHTHALMOLOGICAL THEMES ON THE THIRD PAN-SLAVIC MEDICAL CONGRESS IN SPLIT IN 1930

Key words: History of Medicine; The Ophthalmology; The Third Pan-Slavic Medical Congress

At the Third Pan-Slavic Medical Congress in Split in 1930, there were presented 9 reports from the field of ophthalmology. They were as followed: W. H. Melanowski (Warsaw): "About Rheumatic Iritis"; J.M. Popović (Veliki Bečkerek): "Rheumatism and the Eye" and "The Modification of Meissner's Puncture"; A. Gardiličić (Zagreb): "A New Way of Treating Trachoma"; M. Vučićević (Sarajevo): "About the Diagnostics and Therapy of Orbital Echinococcus"; A. Wiczorek and W. Kalicinski (Warsaw): "The Effect of Iridectomy on the Ciliar Body"; V. Lušić-Matković (Zagreb): "The Fractionised Puncture of the Anterior Eye Chamber"; R. Kadlicky (Prague): "Ophtalmomyosis Interna" and V. Čavka (Zagreb): "The Effect of X-ray on the Eye". The author gives a short summary of the above mentioned reports.

(Rad je primljen u Uredništvu 20. XII 1990. god.)